Ч. 231 (11.199). Львів, неділя 16. жовтня 1927. Poсztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Перед громадськими виборами в Ч.С.Р.

Львів, 15. жовтня 1927.

В неділю 15. ц. м. відбудуться в цілій Чехословаччині вибори до громадських рад. З того приводу всі національности чсл. республики й усі партійно-політичні угрупування перевели горячу підготовчу акцію і змобілізували всі свої сили, аби перевести якнайбільше своїх людей до громадських управ.

До боротьби при цих виборах стають два табори, менш-більш у такім самім порядку, який запанував у соймі й сенаті: з одного боку бльок міщанських правительственних партій, або тзв. „вісімка“ (до якої належить вісім політичних партій), з другого — ціла опозиція. Але не всюди і не в тій самій мірі. Бо прим. на Словаччині (у Братиславі й Кошицях) не тільки не вдалося устійнити одної спільної чеської лісти, але навіть коаліційні угрупування не виступають там солідарно. З окремою лістою виступає там національна демократія, на власну руку йдуть до виборів чеські нац. соціялісти і соц. демократи.

Незвичайно живу і крикливу агітацію, як звичайно, повели комуністи, що, як відомо, є в ЧСР зовсім леґальною партією і представляють там дуже поважну силу. Білі плями в їх центральнім органі „Руде Право“ свідчать про те, що навіть ліберальний уряд Швеглі примушений гамувати неперебірчиву, горячково-демагогічну акцію в їх пресі. В деяких місцях, прим. на Шлеську, переводжено в комуністичних організаціях навіть ревізії, але не арештовано нікого. В останній хвилі прийшли вісти, що комуністичну лісту (ч. 17) уневажнено в цілій державі.

Дуже характеристичну поставу заняла при цих виборах соціялдемократична партія, як чеська, так німецька. Управи цих партій порозумілися і соціялдемократи обох народів виступають солідарно в цілій державі. Отже разом уряджували вони передвиборчі віча, видавали спільні чесько-німецькі відозви і виступають при виборах коли не з одною спільною лістою, то в тісному порозумінні, щоб не розбивати своїх голосів. Тільки польські соціялісти на Шлеську не приступили до спільного соціялдемократичного виборчого бльоку, але утворили спільний виборчий фронт з польськими демократичними партіями, таксамо, як це вони зробили в часі останніх виборів до сойму й сенату.

Найцікавіше для нас без сумніву становище німців, які діляться в соймі й сенаті на два табори: активістів, себ-то прихильників співробітництва з чеським урядом, і націоналістів, себ-то менше або більше явних самостійників, чи пак прихильників негайної злуки з Німеччиною. Отже при цих виборах і активісти і націоналісти — а мають вони разом аж сім політичних партій! — ідуть у всіх тих виборчих округах, де появилася чеська ліста, одним фронтом. В цьому напрямі управи німецьких партій видали відозву, в якій підчеркнено, що громадські вибори в Чехословаччині мають бути генеральною пробою й обчисленням німецьких сил.

Слід зазначити, що живу участь у виборчій акції беруть і оба німецькі міністри, що засідають у коаліційному уряді. Один з них, д-р Спіна, представник німецьких аграріїв, виголосив на днях на передвиборчому зібранні в Красному Дворі велику політичну промову, в якій зясував між ін. становище активістів до чсл. уряду й обговорив ширше ролю й вигляди німецького елементу в чсл. державі. „Ми активісти — говорив він — мусимо бути позитивно присутні при кожній комбінації, бо тільки в цей спосіб зможемо відвернути нещастя від німецького народу. Війну ми програли — і годі тут щось змінити. Нашим вступленням до уряду запевнили ми собі передовсім контролю в цій державі, а надто участь у вирішуванні засобів її сили. Поки ми в уряді, принайменше одна річ не може статися: не може бути нам гірше! Тільки нашою заслугою є це, що німець у цій державі має знову значіння, що сила три і пів міліонового народу не лежить облогом, як це було донедавна, і то цілих сім літ. Це повинні усвідомити собі всі німецькі партії, також ті, що нас поборюють“. З цих слів бачимо, що навіть німецькі активісти не богато надіються здобути в чеській державі, коли за успіх уважають уже те, що не буде їм гірше.

Одночасно з виборами в цілій республиці відбудуться перевибори громадських рад і на Закарпатській Україні, де теж розгорілася сильна виборча акція. На українському Закарпатті будуть вибори тільки в 146 місцевостях, бо в 172 громадах виставлено тільки одну виборчу лісту, яка на основі реґуляміну являється й вибраною. Також на Закарпатті йдуть з великим галасом до виборів комуністи, а крім них велику агітацію перевели аґрарії, що не рідко виступають у спілці з іншими партіями. Зате доволі слаба була підготовка до цих виборів христ.-народньої партії (Волошин — д-ри Бращайки).

В найближчих днях почуємо, як випала ця генеральна проба сил ріжних національностей і партійних угрупувань при громадських виборах у Чехословаччині.

Хороблива пристрасть.

На канві злочину Шварцбарта.

Не думали ми, що вже перед процесом Шварцбарта прийдеться нам у ширшому обемі займатися не так самою сутністю процесу, як тими хворобливо-настроєвими додатками, вичарованими з буйної фантазії інтернаціонально-жидівського колективу, які верствою грязюки лягають на революційну добу збудженої зі сну й „окраденої“ України. А одначе мусимо стати в обороні помітуваного і паплюженого українського імени. Сповняємо важке завдання і то подвійно важке — раз тому, що ми не були прихильниками політики пок. Петлюри, а друге, що ми не належимо до тих, які здатні апотеозувати все без розбору, які не бачать тіней і плям на революційній добі недавньої історії України. Признаємося, що ми волілиб, щоби справи звязаної з паризьким процесом, боронили більше покликані до того чинники. Одначе, маючи на увазі, що ми єдиним українським щоденником в Европі (поза Рад. Україною), мусимо взяти на себе це важке і відповідальне завдання.

Коли виступаємо в обороні чести нещасної жертви жидівської пімсти, низької і брутальної, то тим самим ми не утотожнюємо себе з політикою пок. Петлюри, а тим менше з його орієнтацією. Оборонюючи честь б. головного отамана, боронимо гідности української нації, яка у крівавих змаганнях, жертвами соток тисяч борців, здобувала собі належне місце в сімї народів. І коли сьогодні істнує Радянська Україна, як складова частина радянської унії, то цей півдержавний твір є твором українського народу, всіх борців за його долю і волю. А серед них одно з передових місць займає старий революціонер, досвідний громадський працівник й один із керманичів соц.-демокр. партії Симон Петлюра — нарівні з Грушевським, Винниченком, Шумським і Скрипником. Рад Україна є вислідом і синтезою двох револ. струй, двох напрямних, що взаїмно перехрещувалися: національної і соціяльної, незалежницької і централістичної. Отже оборонюючи честь пок. Петлюри, боронимо чести й гідности української нації, а оборонюючи українську націю, боронимо її революційних здобутків, боронимо й того, що вона вложила в будову твору, що називається: Українською Радянською Соціялістичною Республикою.

Коли після крівавого акту 26-го травня 1926 р. у жидівській пресі знялася хуртовина невтишних, розперезаних пристрастей і коли жидівський антиукраїнський похід зустрів відпір зорганізованого українського громадянства, можна було вважати, що жиди спинили свій розгін і розпочали помітний відворот. На становищі оборонців огидного вчинку Шварцбарта остали тільки комуністи та їх явні або скриті наємні прислужники. В інтересі інтернаціоналізму, в інтересі комунізму, якого безсумнівним оруддям був „ідейний“ Шварцбарт, було скомпромітувати український національний рух, а тим самим і те, що є національно-українського в революційному творі українського народу, в Рад. Україні. Це є головна мета і завдання оборонців Шварцбарта. Відповідальні жидівські діячі ще недавно на женевському терені відмежовувалися від цеї акції, вульгарно кажучи, що найкраще було би, колиб Шварцбарта дідько вхопив. Бо тоді відпав би процес, а тим самим далось би минути його шкідливих наслідків. Та жидівська психіка витворилася у ненормальних умовинах діяспори. Не диво, що племінно-віроісповідна солідарність жидів, яка з одного боку базується на звязках крови, а з другого боку на первісному законі мстивости, виявляється підступною вендеттою.

Досить було відкритого листа б. міністра для жидівських справ в уряді УНР Пінхоса Красного до генерального прокуратора Франції, листа диктованого комуністами, щоби знову хвиля нестримної і невідповідальної пристрасти стрясла жидівським громадянством, щоби в жидівській пресі зашумів каламутний потік наклепів на український визвольний рух. Досить було би привести один уступ зі школярсько-напушистого листа П. Красного, щоби не привязувати до нього найменшого значіння.

„Моглоб здаватися, — пише він — що той міністр (себ-то міністр для жидівських справ! — Ред.) не має що сказати париським суддям, які будуть судити Шварцбарта, що не має що оповісти в квестії, яка не може їх цікавити бо торкається як кошмарної ролі самого Петлюри, так й інших членів жовто-блакитного братства. А на чолі того братства стоять ті, які тепер перед судом палитимуть кадила в честь свого помершого „вожда“ — в крівавих жидівських погромах на Україні“.

З такою іронією пише про своїх товаришів з уряду П. Красний, так відзивається він тепер про свого державного начальника, в якого імени виконував владу. Чи не є це вершок нікчемности? До тогож його листа, висланого з демонстраційною метою, друкує львівська „Хвіля“, орган тих самих жидівських політиків, які „допомогли“ йому дістатися до Харкова. Тут, перебуваючи на еміграції, Красний — між іншим у нашому органі — поборював льокайську політику Райхів і тов., вказував, що жиди мусять вести українську територіяльну політику. З моментом перекочування в Харків, переміг у нього шкурний інтерес. Він пише нікчемного листа до ген. прокуратора французької республики, якого з насолодою передруковують львівські сіоністи.

Головною метою світового жидівства, всіх його відмін і всіх інтернаціоналів: капіталістично-буржуазного і пролетарсько-комуністичного, є оплювати український нарід перед світом.

„Історичне значіння — пише далі Красний — процесу Шварцбарта є величезне і буде все побільшуватися. Память того процесу перетріває всіх його учасників, ціле наше покоління. Буде переходити з покоління в покоління, як страшна і далека вість про дику погромову трівогу XX. століття, яка своїми страхіттями стократно перевисшує всі трівоги минулих століть, страшні переслідування жидів у середніх віках, кріваву еспанську інквізицію. Перейде до наших далеких, далеких потомків ганебна память звірячого гурта опирів грабіжників, які — позбувшись людських почувань і людської постаті, а під єзуїтською заслоною гомінких і наскрізь фальшивих фраз про національну ніби „рівність і братерство“, в дійсности в імени шовіністичних і пересякнутих ненавистю „ідеалів“, хотіли на „крови і костях цілого народу“ збудувати свій особистий, на низьких інстинктах опертий, добробут!“

Зайвим було би наводити ще дальші квітки Пінхосової душі. Годиться ще хіба додати, що пок. Петлюру називає він „найбільш злочинним, найпотворнішим з тих усіх грабіжників, вождом-кровопийцем“.

І в уряді цього „кровопийця“ сидів Пінхос Красний, сидів разом з іншими „потворами“ на стільці міністра. Світ не знає ходу і перипетій

української революції, світ не знає всіх страхіть громадянської війни, але Пінхос Красний, якого боронив український вояк, хіба повинен знати. Вистане прочитати хочби спомини пок. Сушка (в календарі „Червоної Калини" на р. 1928), щоби уявити собі стан умів підчас революції. Який полководець був певний своїх військ, здеморалізованих ворожою агітацією і пропагандою, який вожд міг покладатися на їх дисципліну? Хто міг бути певний свого життя і майна? Хто міг устерегтися перед розперезаним бандитським елементом, який звичайно тріюмфує в таких часах? Хіба Красному відомо, що після протигетьманського повстання 300-тисячна українська армія зразу змаліла до кількох тисяч. Хіба йому відомо, що після Трудового Конгресу „на свою руку" воювали Григоріїв, Зелений, Ангел, Махно і безліч інших. Який геній міг запанувати над величезними просторами і над хаосом, що клубився на Україні, де не лише йшла збройна боротьба між українцями і росіянами, між українською армією з одного боку і російськими арміями (революційними і контрреволюційними) з другого боку, але й між українськими політичними та воєнними партіями.

А роля жидів? Хто, як не жидівський „комсомол" після опанування Києва Муравйовим в р. 1918. вистріляв кілька тисяч найсвідоміших українців тільки за те, що вони були українцями? Хто, як не жиди, заповнювали всі чрезвичайки, хто — як не вони — з якимсь диким садизмом розстрілювали десятки тисяч українців? І як тут дивуватися погромам? Погроми були. Всі війська з червоними включно, де прецінь не останню ролю грали жиди, робили погроми. Чогож тоді обвинувачувати тільки українські війська, коли це озвіріння було загальне, а підсичували його самі жиди. Чого кидати грязюкою на голову одної людини, на голову пок. Петлюри, який прецінь дозволив Жаботинському творити окремі жидівські відділи для самооборони, який видав до військ приказ, взиваючи їх до поборювання антисемітизму.

„Лицарські війська, що несуть всім народам України вільність, рівність і братерство, не сміють слухати підшептів наїздників і провокаторів, що пожадають людської крови. Не можуть теж поводитися байдужно з огляду на трагічну долю жидів. Хто стається співвинним того роду злочину, той є зрадником і ворогом нашої країни, той повинен бути виключений з людського громадянства. Старшини і козаки! Цілий світ подивляє ваш героїзм. Не дозвольте, щоби був затемнений навіть припадково через якусь ганебну авантуру. Наші численні внутрішні і зовнішні вороги використовують проти нас злочини погромів, вказують на нас і твердять, що ми не є гідні незалежного державного іствування, що на нас наново треба накласти ярмо. Старшини і козаки! Памятайте, що наша чиста справа вимагає чистих рук. Наказую вам негайно прогнати з нашої армії всіх тих, що вас намовляють до погромів. Ставте їх перед трибуналами, як державних зрадників. А трибунали нехай їх судять по їх учинкам, караючи винуватців найбільш суворими карами".

Отже в рядах українських військ ішла протипогромова акція, викликувана і підсичувана провокаторами.

І коли Шварцбарт шість куль всаджував в організм Петлюри, то йому не йшло про пімсту, про погроми, про звернення уваги світа на події на Україні з часів революції. Колиб він хотів був осягнути ту мету, яку тепер у його нікчемне діло вкладає весь жидівський інтернаціонал, то він міг його тільки зранити (він жеж не ділав з афектацією, тільки з премедитацією) і заставити перед судом боронитися. Але тут справа далеко глибша. Йшло про усунення пок. Петлюри з реєстру живих, а мнимі чи дійсні погроми є тільки декорацією нікчемної наємницької ролі злочинця. І з ним, з цим злочинцем солідаризується все жидівство, солідаризується всеціло і пристрасно. Нема ніякого стриму для розгону жидівського інтернаціоналу. Очевидно, й овочі цеї роботи споживатимуть вони самі, бредучи далі в своїх історичних гріхах і далі вислугуючись всім ворогам українського народу.

„Наступник Мазепи" піде з Парижа.

(Від нашого корсспондента).

Париж, 8. жовтня 1927.

I.

І так нині вже нема найменшого сумніву, що Раковський піде відси. Міністерство заграничних справ оголосило саме документи своїх дипломатичних заходів у московському заграничному комісаріяті, звернених на усунення дотеперішнього радянського амбасадора з Парижа; публикація ця усуває останні сумніви щодо можливости збереження Раковського на його тутешньому становищі. Таким чином французький уряд вволить волю тутешної правої і бульварної преси і заманіфестує певне погіршення французько - радянських взаємин, тай одночасно завісить на шиї радянського уряду — Раковського, одного з головних провідників комуністичної опозиції, табору Троцького і Зіновєва. Остане таке очевидне, що деякі тутешні газети не вагались приписувати бажанню держати Раковського далеко від себе — довгий опір московського комісаріяту проти відкликання Раковського. Воліли мовляв, мати його за горами. Своєю дорогою, і сам Раковський не палився кидати Париж. Коли вірити сенаторови і многократному міністрови Монзієви, президентови комісії для переговорів в справі уладнання довгів царського уряду, то Раковський ніде в світі не почувається так „у себе", як саме у Франції й у Парижі; тут відбув він свої лікарські студії, тут практикував він лікарем на провінції; мало хибувало, а перед війною був би він натуралізувався у Франції і виставив свою кандидатуру до парляменту — вже й виборчий округ був йому визначений. Тут має він і чимало другів серед французів, і то нетільки серед своїх сопартійників, а й поза ними, серед радикалів, а навіть серед консерватистів, своїх колишніх товаришів з університетської лавки і з часів літературної богеми в латинському кварталі. До другів тих, найвірніших, належить і згаданий Монзі, один з найінтелігентніших і найбільш освічених політиків сьогоднішної Франції. Наміром помогти Раковському в очах французького громадянства в пору широко закроєної пресової кампанії проти нього треба собі пояснити прискорення появи давніше вже готової книжки цього франц. діяча про „Небудену людську долю" (Destinée hors Série); в книжці цій одна з найцікавіших і найтепліше написаних глав присвячена саме особі й незвичайній життєвій карієрі Раковського — болгарина з анектованої Румунією Добруджі, французького лікаря, інтернаціонального соціялістичного діяча, румунського військового лікаря — і (каже Монзі) „наступника Мазепи" на становищі „диктатора України"; тай — додамо ми — прихильника (може й співробітника?) „Союза Визволення України", часу світової війни.

С. ВАСИЛЬЧЕНКО.

ПАЦАНОК.

У весняному повітрі загув вечірній дзвін, розносячи по місту людям звістку, що зайшло велике свято.

Вирізалися в небі перші зірки над низенькою обшарпаною тюрмою.

Сонною пусткою-руїною здавався вона у вечірних присмерках.

А за гратами та замками стиха шуміло — гула там підборкана молода сила.

В тюрмі почалася повірка: забриньчали швидко ключами, часто загрюкали молотками об залізні грати. Поспішали, бо спізнилися сьогодні.

В третій камері товариш Петро виряжався в дорогу. Сьогодні на прогулянці він образив начальника, якого ненавиділа вся тюрма, і тепер мусів іти до карцеру. Товариші по камері гуртом виряжали його: давали йому теплішу одежу, розсипали по за підкладкою піджака тютюн та сірники, щоб не знайшли, коли будуть його обшукувати.

Сам Петро, кремезний хлопчина з русявою борідкою, прихватком наїдався чогось аж на троє суток.

Через невеликий час, одягаючись на ходу після трусу й широко ступаючи по коридору, він уже поспішався до карцеру. Слідком за ним ішов надзиратель і брязкав ключами. Стали перед маленькими, старими дверима з дірочкою-прозуркою й здоровенним висячим замком.

Оцей льох, чи комірчина, по бідності тюрми, була призначена для карцеру. Загриміло залізо і двері одчинилися. Трохи прогнувшись, Петро ступив кудись у вохку й холодну темряву. Зразу тоненько дзвизнув за ним важкий залізний засов, загримів замок, і все стихло. Петро ступив далі й став обдивлятися.

В маленьке віконце, густо переплетене гратами, заглядало зоряне небо.

Петро потягнувся й голосно позіхнув.

— Здраствуй, товаришу!... за віщо це тебе? — несподівано почувся десь з темного кутка тоненький дитячий голос.

Петро здрігнув.

— Ти хто такий? — зараз спитав він.

— Я — пацанок[1]) з пятої камери... Це добре, товаришу, що ти сюди попав: удвох буде якось веселіш.

Придивившись, Петро хутко завважив, що в кутку, під стіною, щось біліло. Підійшовши ближче, він став добачати й фігуру пацанка.

— А тебе-ж за віщо сюди... товаришу? — спитав Петро, осміхнувшись.

— Масалку[2]) погнав в Христа та Паску, то старший і посадив на троє суток, — хвастовито одмовив пацанок.

— Як-же сидиться тобі тут, товаришок? — розпитував Петро, сідаючи поруч з пацанком.

— Ой гидко-гидко, товаришу, — таємним голосом одмовляє той.— Холодно, вохко та ще... пацюки, щоб вони видохли! Заснути ніяк не дадуть: тільки задрімаєш — зараз так і зашарудять по ногах, по грудях... один за палець укусив; то оце я зняв черевика та й стережу — може підкрадеться котрий то пришию[3]) суку.

Петро став витрушувати по-за підкладкою тютюн та сірники, а пацанок зразу почав без переставу щебетати.

Володьку - пацанка знала вся тюрма. То був хлопчик на вигляд років дванадцяти, бідовий, непосидющий. У камері він завжди як не з надзирателем гризся коло прозурки, то на вікні коло ґрат допікав вартового. На тюремному дворі, коли виходила пята камера на прогулянку, його жваве цвірінчання, змішуючись з брязкотом кайданів, сповняло ввесь двір. Собі за товариша там вибирав Володька завжди якого-небудь здоровенного значного кандальщика, ходив поруч з ним, пихкаючи поважно цигаркою й переймаючи всі рухи і звички старих каторжан; свій тюремний бушлат та шапочку він навіть намагався носити так, як вони.

Тепер перед новим чоловіком, перед „політичним", йому хотілося показатися не яким-небудь „грачем"[4]) а парнем „фортовим". За першу ознаку цього вважалося знаття фортової мови, тюремних та злодійських звичок і Володька зразу хотів висипати перед Петром увесь свій запас цеї науки. Пересипаючи свою мову фортовими словами й перескакуючи з одної розмови на другу, він цокотав:

— Нема в нашій камері тепер путніх ребят. Колись були боги[5]): Кошовий, Близнюк, Васька-кандальщик... А тепер осталися одні сявки. Духовитого парня ні одного нема. Всі такі, що на волі „стріляли" та під рундуками танцювали за печінку; а сюди поприходили та й мають себе за якесь божество... Знаєш, товаришу, мене судили на один рік, а я після суду встав та й погнав предсідателя в закон та пугвички: припаяли, суки, іще на півроку... Шармач я, і раз був на грубому[6]) ділі. З Ваською з кандальщиком „купили" в одного „єрика"[7]) пять тисяч. Ех, і погуляли-ж тоді ми з ним! Тільки не довго й гуляли: на третій день „згоріли"...[8]).

[1]) Пацанок — хлопчик.

[2]) Салдата — вартового.

[3]) Пришию — убю.

[4]) Грач — по тюремному новак.

[5]) „Бог" — те-ж, що „Іван" по тюремному.

[6]) Гарному.

[7]) Єрик — дідок.

[8]) Попались.

(Продовження буде)

Також Бріян, кажуть, нерадо згодився домагатися відкликання Раковського — ті самі газети, котрі вели кампанію проти Раковського, недавно ще вели і досі ведуть проти Бріяна підїздну боротьбу ізза його „уступчивости німцям", ізза „зради" французьких інтересів в Локарні, ізза потурання американським впливам, ізза нездатности взятися „рішучо" за большевиків, і за инші подібні „гріхи". Але нічого не помогло; Бріян і його крило у французькому уряді мусів у цій справі уступити противному крилу, правому й націоналістичному, на чолі якого стоїть Пуанкаре і Барту.

П.

Особливо останній, міністер судівництва і заступник президента ради міністрів, Барту, заважив на постанові домагатися відкликання Раковського. Властиво не так саме міністер Барту, як його брат, впливова фігура в ріжних могучих економічних і фінансових інституціях. Але хто каже це, той торкається деяких закулісових мотивів і впливів французької й міжнародної, можна навіть сказати: світової політики, яких і не здогадується т. зв. широкий загал. Маемо тут на тямці один з моментів того важкого і впертого змагання між могучими силами, яке звичайно називають „світовою боротьбою за нафту". В боротьбі цій є нині, після війни, властиво тільки три справжні „комбатанти", котрі борються за нафту і її ринки на всіх кінцях світа: Англія, Америка і Радянський Союз. Це головні партнери, а всі інші держави й народи, тільки другорядні або дальшерядні учасники чи глядачі. Жертвою в нафтових змаганнях падае нині Раковський. Як це можливе? Як воно до цього дійшло? Товстезні томи в англійській, французській і німецькій мові присвячені світовій боротьбі за нафту, боротьбі, без розуміння якої не можна розуміти головних моментів світової політики, але не в дописі цьому оповідати і розяснювати ці дуже складні і на загал дуже мало відомі зусилля й процеси. Щоби натякнути, який звязок цих справ зі справою Раковського, мусимо — хоча й нерадо — просити читачів пригадати собі наш допис, з липня ц. р. про „запах нафти". Дописи в щоденній газеті засуджені на забуття через ніч, тай взагалі вони — не евангеліє, що врізується в нашу память, тож відкликуватися на допис, тай ще старий, — нескромна річ. Та що робити?

Отже пригадуемо собі, що в дописі з липня була коротко розказана одна глава з історії радянської нафти в звязку з американсько - англійським суперництвом нафтовим. До розриву дипломатичних зносин між Англією і Радянським Союзом головним відборцем радянської нафти була Англія, себто її могучі-премогучі нафтові компанії і вельможі. Розірвалися зносини між Англією і Союзом; Англії хотілося нафтовою зброєю — коли можна так висловитися — завдати смертний удар радянській економії: з нафтової промисловости Союза стягнено британські капітали, а британські ринки закрилися перед нафтовим експортом Рад. Мало вийти щось в роді нафтової блокади Союза. Одначе що сталось? Як у Китаю Америка розбила в нівеч британські плани одного всесвітного протирадянського „фронту", так і в нафтовій ділянці Америка звела нанівець плановану систему британської блокади радянської нафти і взагалі радянського господарства. В одну мить американські нафтові потуги зайняли в Союзі місце британських, а з нафтової блокади Рад так само нішо не вийшло, як нішо не вийшло з „одного фронту" в Китаю і в Европі. Перед лондонськими кабінетом знов виразно почали зарисовуватися перспективи такого самого (чи подібного) успіху, з британській акції проти радянської Імперії, яким завершилася була свого часу завзята і коштовна британська акція проти тодішнього клієнта Рад і їх протегованого — турецького Кемаля Паші.

Переданий традицією престіж Англії, її непоборимости і непоборимости її союзників і клієнтів, знов став і знов стоїть перед небезпечною пробою. Але Анґлієць, наче бульдог; коли хопить щось у зуби, то й держить і легко не випустить. Аж голову треба було зрізати англійському клієнтови, Греції, яка мала через Константинопіль, Анґору і Малу Азію розкрити Англії фронт до Баку і радянської нафти — зрізав цю голову радянський клієнт Кемаль, завдаючи Англії з поміччю Рад першу від століть дошкульну поразку на чорноморському й малоазійському фронті. Поразка була діймаюча, і з нетаєною приємністю зареєстрували її в своїх рі[...]ах у Вашингтоні й у Москві. Річ нині в тому, щоб у безмірно важнішому конфлікті з радянською Імперією британська Імперія не зажила подібного як у Малій Азії результату.

Але знов: що все те має спільного з париською пригодою Раковського? (Докінчення буде).

В. Левицький.

Знаменна інтерпеляція до уряду У.С.Р.Р.

Спроба „законодатної ініціятиви" одиниці.

Комуністи твердять, що згідно з радянською конституцією кожний трудовий громадянин радянської республики, у нашому випадку, кожний громадянин, очевидно „трудівник" Української Соціялістичної Радянської Республики має право законодатної ініціятиви „у справі державного будівництва". Харківський „Комуніст" з 29. вересня ц. р. приніс величезний політичний фейлетон пера Ф. Тарана п. н. „Спроба переоцінки цінностей", фейлетон, змістом якого є аналіза одної спроби такої „законодатної ініціятиви" у формі писаної інтерпеляції, адресованої до уряду УСРР. Підписав інтерпеляцію громадянин Дикий. У фейлетоні находимо повний текст тієї знаменної інтерпеляції, а попри те і її інтерпретацію зі становища ленінізму льокального харківського розуміння. Ось і повний текст тієї „законодатної ініціятиви" у формі інтерпеляції:

„Увагу всього світу зосереджено на РС (Радянському Союзі Ф. Т.). — буржуазні держави отверто ставляться вороже, **імперіялістична Европа загрожує війною** разом з тим, дужче і ясніше **почувається голос опозиції.**

Все це вимагає від державних установ зі свого боку, **кажучи** російською мовою **„произвести переоценку ценностей" і остаточно** (?! Ф. Т.) **вирішити (?! Ф. Т.), чи дійсно той шлях, якого додержується зараз наша державна політика, приведе Україну до кращого життя,** чи може, ураховуючи труднощі сучасних обставин, щодо виконання всіх завдань, накреслених нашим політичним програмом та **наслідки, які можуть повстати при зміні політичної ситуації,** допільніше буде всю увагу і всі сили скерувати на виконання цих завдань, **які найбільше відповідають** сучасному **менту і які для України** складають найголовніше чергове завдання.

Імперіялістична війна дала нам багато прикладів, які свідчать, що **в часи небезпеки клясові суперечності забуваються, а з особливою силою виступає національне почуття.** Революційний досвід також доводить, що національна єдність не втрачає сили ні при яких умовах.

Чи можемо ми похвалитись нашим національним почуттям та нашою національною єдністю? — Ні. Звідки вони можуть взятися, коли ввесь час ми були під гнітом, який і довів до того, що ми стали цуратись свого українського походження. Чи поможе нам у цій справі комуна? — Також ні, бо комуна стоїть на ґрунті Інтернаціоналу, а двом богам, як кажуть, служити не можна.

Мовна українізація, що проводиться зараз, не може відбити всю нашу істоту, всю нашу природу українську. Звідци виходить, що ми, як окрема нація, не маемо свого лиця та й не будемо мати. А жаль...

Справді, **маленька Греція мала щастя жити й розвиватись на ґрунті національному й** через це залишила віковічній слід в історії, а сорокміліонна українська людність повинна розпорошитись в Інтернаціоналі, нічим не виявивши себе. Отакі **міркування примушують мене подати на розгляд РНК** це запитання. **Дочекалися ми своєї української влади,** але виявити свою національну природу нема як бо ввесь час приходиться пильно стежити за тим, що сказав Маркс, як навчав Ленін та разом з тим пересаджувати на свій український грунт усю західню культуру, усю індустрію.

Чи невже-ж наше щастя полягає в тому, щоб жити головою Маркса, керуватись вказівками Леніна та хапати вершки західньої культури, додаючи до неї по змозі своїх гуданків?

Чи вже-ж наше завдання працювати по готових шабльонах та трафаретах? (Підкреслення скрізь наше. — Ф. Т.). **Дикий.**

До цитованого тексту не даемо ніякого освітлення. А з фейлетону Тарана, що інтерпретує цю інтерпеляцію, зацитуемо тільки таке місце:

„Це свідомий шлях зривання нашої оборопоспроможности країни, це провокаційне зривання мобілізації мас на фронті соціялістичного будівництва. Ці непманско-куркульські елементи, що намагаються посіяти серед трудящих мас сумніви що-до шляхів радянської влади, особливо нині в умовах загрози війни, мусять зустрінути з нашого боку не роз'яснення, не дискусію. З цими виразно контр-революційними елементами ми мусимо вести розмову через відповідні органи охорони республіки".

Неспокій на Балкані.

(Від нашого кореспондента.)

Білгород, 9. жовтня 1927.

Чудним і незвичайним виглядає сьогодні Білгород. Удекорований в чорні прапори жалоби, на хвилину сонячний і ясний, а на хвилину з низькими сірими хмарами та дрібним дощем. Бойові промови, вигуки тисячної юрби: „На Софію, в Болгарію!", військове напруження та жадоба помсти і жалібні згуки військової орхестри, безліч вінків, прапори ріжних організацій і заповнені вулиці десятками тисяч тих, що прийшли віддати останню пошану погибшому ген. Ковачевичові.

Останній короткий час приніс з собою підряд кілька сміливих і жорстоких атентатів у Македонії, з котрих передостанній — убивство дивізійного ген. Ковачевича у Штипу нарешті сколихнуло таку повздержливу і до переборщення миролюбиву Югославію. За кілька день ген. Ковачевич стався національним героєм, його тіло перевезено до Білгороду і похоронено сьогодні тут надзвичайно урочисто, а голоси обурення залунали нарешті не лише проти офіційної Болгарії, котра терпить і піддержує Македонський Революційний Комітет, не лише проти головного диригента теперішніх неспокоїв на Балкані — Б. Мусолінія, але і проти власного уряду за його нерішучість та велику уступчивість.

Югославія зачинила свої кордони проти Болгарії, поробила кроки у Софії і ствердила, що комітаджі користуються італійськими крісами та бомбами із болгарських військових арсеналів. Кроки зроблені у Софії хоча і не є занадто рішучі, але становище білгородської преси, дозвіл на сьогоднішній мітинг „Народньої Оборони" показують справжній тутешній настрій. Жадоба помсти і пробудження військової сербської ментальности творять атмосферу подібну тієї з 1908 та 1912 рр.

Тимчасом болгарський уряд найшовся зараз у дуже скрутному становищі. Натиск Риму, якому не йдуть на руку останні заходи, що були розпочалися, про зближення Софії і Білгороду, — з одного боку; а з другого — права опозиція, котра так само як і теперішній уряд опирається на Македонську Організацію, — унеможливлюють всякі рішучі заходи. Крім цього в народніх селянських масах живе ще дух Стамбулійського і чекае лише слушного моменту, щоб нанести урядові удар зліва.

Македонські терористи рішили за всяку ціну винести македонське питання на міжнародній грунт і шляхом терору і жертв хочуть унеможливити нормальне життя у сербській частині Македонії. Безсильність болгарського уряду у відношенні до них, дає вільні руки до акції, підтримуваної ще до того і з зовні.

Македонія є найболючіше місце Югославії, вона боїться винесення македонського питання на міжнародній ґрунт і це значно стримує рішучість її заходів, але вона скорше піде на нові жертви у людях, ніж допустить втручання у цю справу. Яблуко старого роздору на Балкані в останні часи починає робитись знову актуальним і потрібно великої стриманости та компромісового порозуміння з обох боків, щоби знову не дійшло до гострого, а можливо і збройного конфлікту між Білгородом і Софією. Коли дипльоматам знов удасться найти шлях до тимчасового полагодження справи, на кордонах прийде до заспокоєння, населення забуде про небезпеку для життя і підіймуться певно нові балачки, головним чином у закордонній пресі, про можливости югославянсько-болгарського зближення, аж поки не залунають раптово десь у прикордоннім місті вибухи бомб та не впадуть нові македонські жертви. **В. Анський.**

Новий уповнаркомзакеправ України.

„Зріст" українських впливів на закордонну політику СРСР.

В харківському „Комуністі" з 4. жовтня ц. р. читаємо таку замітку: „Позавчора до Харкова прибув тов. Берзін, що його Рада Народніх Комісарів Союзу Радянських Соціялістичних Республик призначила за уповноваженого Народнього Комісаріяту Закорд. Справ СРСР. на Україні".

Новий уповнаркомзакеправ при уряді УСРР Ян Антонович Берзін має за собою поважний і богатий революційний, точніше комуністичний стаж. Був він колись учителем, пізніше типовим революційним діячем, бував у тюрмі, тинявся на еміграції, працював як організатор, публіцист і пропагатор більшовицької ідеольогії ще до революції. В часи революції (очевидно комуністичної!) пройшов такі щаблі поль-

тичної карієри: в 1918 р. був політичним представником комуністичного Кремлю у Швайцарії, в 1919 р. займав становище народнього комісаря освіти в комуністичній Латвії. В 1919—1920 р. був секретарем Комінтерну. Протягом 1920 р. брав участь у переговорах з Фінляндією як голова більшовицької делегації, а по закінченні переговорів був політичним представником СРСР у Фінляндії. У 1921—1925 р. працював у політичному представництві СРСР у Англії як заступник голови того представництва. Від серпня 1925 р. був політ. представником СРСР в Австрії, а цими днями дістав призначення на становище уповноваженого Нар. Комісаріяту закорд. справ СРСР при уряді УСРР на місце Шліхтера, що став, як відомо, народнім комісаром земельних справ в уряді УСРР.

Берзін є по національности Латишем і вся його дореволюційна діяльність як організаційно-пропагандистична так і публіцистична була звязана з Латвією. Якщо хто вірить, що на Україні українізується все, навіть уряд і партія і що Україна здобуває чимраз то більший вплив на закордонну політику СРСР, нехай вірить. Та може призначення Берзіна, такого „чистокровного" українця-„патріота", бувшого секретаря Комінтерну на те становище „уразумить" декого та захитає ту його віру.

Свято творчости.

З нагоди Свята Кооперації.

Творять — сильні духом. На соціяльно-економічнім полі творчість виявляється в народженню нових форм людського співробітництва на добро й щастя загалу. Одною з найкращих і наймогутніших форм людського співробітництва це кооперація. Тож нинішне свято в першу чергу свято тих сильних духом, хто повів і веде нас до доскональших форм життя; тих, що — нас вбогодухих, роблять сильними.

Творити вартости, що стають здобутком міліонів, можуть ідеалісти, що їм на кожнім їх кроці світить ідеал загального добра. Вони гріють, напоюють натхненням, ентузіязмом запалюють міліони до кооперації. Шануймо-ж їх святочно в нинішній день; бо в „погані дні в болотинні дні" ними нація ратується.

Творчість нового, що носить у собі завязок великого майбутнього, ґрунтується на науці, на знанні. Наука розкриває перед нами далекі красвиди людського поступу, загального добробуту. Тому у святочні дні кооперації присягнім, що запопадливо питимемо з животворного джерела науки, яка освітлює шлях життя і в силі зробити з кожного з нас цілу людину.

В соціяльно кооперативнім русі вічні цінности творить невичерпана народня сила. У святочні дні розбуджуймо приспану силу народню зі сплячки та бездіяля, оживім її, а прискорюємо здійснення національних і кооперативних ідеалів.

Кооперація це вияв масової творчости. Масова творчість виявляється там, де єдність. Знімімся над усе, що нас розєдинює, а плекаймо з любовю все те, що створює національну єдність.

Кооперативне свято — це одночасно свято боротьби за кращу долю українського народу. Зєднавшись у бадьорі ряди кооперативної сімі...

Ми простуєм до любови,
До братерства, до єднання,
Проти тьми, неправди злої,
В сяйво волі золотої
Без рабів, без панування!

М. Корчинський.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

Польська шопка в Галичі.

Причинки до історичної театральности вшехполяків.

(Допис із Галича.)

До публичної утраквістичної хлопячої школи в Галичі вчащає біля 180 дітей, до дівочої біля 200 дітей. Майже всі діти — української народности. Жидівських дітей є в цих двох публичних школах ледви кільканацятеро. Всі інші жидівські діти і всі польські ходять до приватної польської школи, до якої повписувалися ще перед початком шкільного року, значить, ще перед введенням т. зв. утраквізму в публичних школах Галича. В польській школі є крім того кільканацятеро наших дітей, дітей мішаних подруж або залізничників, що на приказ начальника стації, стероризовані ним-же, мусіли вписати свої діти до польської школи!

Цілу акцію за бойкотом утраквістичних шкіл ведуть у нас два тутешні провідники божевільного польського шовінізму, нотар Кроковський і польський парох Ангер. Активну участь у бойкотовій акції бере вся місцева польська бюрократія: судовики, учительство і залізничі урядовці. Ці круги вспіли розагітувати і притягнути до співакції в бойкоті польське міщанство, кольоністів, а також переважну частину жидів, заляканих податковим урядом і маревом бойкоту жидівських склепів.

Ціла та істерично-патріотична кампанія поляків у Галичі почалася ще в часі ферій на звістку про рескрипт міністерства, в якому узглядннено рекурси наших міщан і зарядженo введення утраквізму в місцевих публичних школах. Насамперед розпочали поляки акцію перед властями шкільними й адміністраційними. Вносили жалоби і висилали делеґації до повітової шкільної ради, староства, воєвідства, а вкінці і до кураторії. Щоби ввести в блуд власти, вишукали собі поляки одного зайшлого сюди перед кількома роками шевця Денегу, якого представляли всюди як репрезентанта українського населення. Одна з таких делеґацій до кураторії мала випасти вшехполякам дещо нефортунно, бо одного її члена (Зьобровського) за невідповідне поведення куратор мав викинути за двері.

Щодо приватної польської школи, то вона поставлена незвичайно слабо. Приміщення найшла вона в польськім „Соколі", де є лише дві кімнати, що для 7-ми клясової мішаної школи як не як, а таки за мало. Виходок там спільний для хлопців і дівчат і взагалі сам будиночок не відповідає найелементарнішим вимогам гігієни. Також учительський персонал якнайгірший. Учить там прим. нотар Кроковський, чоловік старий, який з педагогією ніколи не мав нічого спільного. Вчить учителька Ціммерманівна, що покінчила ледви 1 рік учительського семинаря, учит. Шанопька, що має всього дві кляси виділові. Директоркою тої цілої пантоміни є п. Мушинська, від десятьох літ внаслідок туберкульози емеритована учителька. Іншим учителькам вистарчає вже вести науку тільки на основі того, що є жінками судових офіціялів або суддів, що, видно, дає кваліфікацію бути учителькою в польській школі.

Як покінчиться ця вшехпольська комедія в Галичі — напишемо своєчасно.

Виборчі висліди.

ХОДОРІВЩИНА

(Докінчення).

Загірочко: на 24 радних вийшло 18 українців, які заледво одним голосом побідили в І. колі. З огляду на те, що в селі майже 1/3 поляків, а українська ліста побідила в IV., III. і II. колах, поляки побачивши це, постаралися про здекомплєтування комісії, а поляк війт, замісць на місце уступивших покликати нових, перервав вибори і аж на доручення староства їх докінчив. Слід зазначити, що українське населення виявило при виборах надзвичайну карність і національну солідарність, здобуло до себе належну пошану в цілій околиці. — **Залісці:** на 10 радних всі українці; більшість старшого парубку, меншість молодші, згуртовані біля читальні „Просвіти" і кооперативи. Ці останні внесли протест. — **Жирава:** на 24 радних 18 українців і 6 поляків-кольоністів з прилученої мазурської кольонії Кремерівки, які в II. колі мали безоглядну більшість. Протесту не внесено. Ціла громадська зверхність в українських руках. Слід зазначити, що українське жіноцтво з Жирави не проявляло у виборах великого заінтересування аж до останньої хвилі. Але побачивши, як численно йдуть до виборів жінки-кольоністки, рушили й собі як жінки, так і дівчата, що одностайно стали до виборчої урни. Горетка мальконтента Гринч Іванцева тільки осмішилася.

У **місточках** Ходорівщини висліди виборів для нас кепські. В **Стрілиськах Нових та Бероздівцях** пішли українці на компроміс і тому в Бероздівцях на 32 радних вийшло українців 9, у Стрілиськах вийшло наших 11, хоч тут обіцяли жиди дати нам 15 радних, одначе не додержали обіцянки. — В Бібрці вели українці переговори з жидами, які в останній хвилі, бо вночі перед днем виборів, зірвали; українське населення, розбите до того на гуртки, навіть не здобуло поважнішого числа голосуючих на свої лісти. — В **Ходорові** пішли українці до виборів самостійно і хоч не перевели своїх кандидатів супроти переваги польсько-жидівського бльоку, то зате заховали національну гідність і карність. У IV. колі здобули ми 600 голосів проти 800 польсько-жидівських, а в III. колі здобули ми 250 проти 450 польсько-жидівських. З того слідно, що якби кожна нація була пішла окремо до виборів, то українці Ходорова були би здобули IV. і III. коло.

На загал вибори в повіті пішли добре; місцеві комітети працювали і вивязувались совісно зі свойого завдання. В кількох громадах вибори випали для нас слабше, але це було наслідком виборчих шахрайств, а не байдужности громадянства. Треба зазначити, що староство обіцяло поусувати всіх наказаних війтів, які переведуть вибори незаконно, одначе це не сталося, бо такі війти, які дійсно допускались як не надужить, то щонайменше виборчих неправильностей, досі не усунені. І так прим. у Городищу Королівськім, в Дулібах, в Оттиневичах, у Вербиці влада зовсім таких війтів не усунула, а зате наших людей, керовників громад позбавило негайно староство власти, особливо там, де вибори не випали в користь польського елементу. Сталося це вже в Гранках Кутах, де усунено українця Дашака, а наставлено поляка, як рівнож в Кнісели, де надано більше єпревжистого п. Березовського так, що громадська зверхність є там тепер в руках тата і сина (перший війт, другий писар). На 96 громад повіту тільки в 25 громадах нова зверхність уконституувалася і переняла владу; в інших громадах внесено протести, які не скорше як в місяці жовтні ц. р. будуть полагоджені, бо досі навіть слідства в тім напрямі не ведеться!

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Ямній. Засвідчім ділом зрозуміння важкої культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера! Жертви слати на адресу: Львів, Підвальє ч. 7., Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

Відгуки дня.

На лови!

Ледви защите ранок першого жовтня, а вже братія по св. Евстахію — мисливці — виходить на поля, левади та луги порадувати серце ловами. Виходять і мистці ловецької штуки, що знають, люблять і шанують ловецький стан, і новики, що хочуть наслідувати мистців. Але найбільше чимчикує в поля людей, що хотіли би пострілати всю звірину від миші до слона. Богу дякувати їхня жадна добича не йде в парі з ловецьким хистом і все окроплюється на невинній корові, або на власній ловецькій собаці. Для того роду мисливців по-

винен бути окремий ловецький закон, що забороняв би їм стріляти острими набоями... поза своєю хатою.

Але моє нинішне слово не до них, от тих найбільш небезпечних варятів, — бо узброєних, моє слово до вас правдиві і щирі поклонники богині Діяни і любимці св. Евстахія. Не маю я змоги поїхати тепер на село, погуляти по широких просторах осінніх піль, нахлипатися черствого вітру, послухати як гай свою лебедину пісню співає. Поклоніться там від мене нивам і борам та скажіть, що хіба я не я, коли сам таки не вирвуся до них на поклін.

Болить мене серце, що не можу цього зробити зараз, але одно мені потіхою: не я один у тому положенні.

Вчора вечером, як останнє проміння сонця клалося на віття паркових дерев стрінув я ще другого такого нещасливця.

Стою біля Стрийського парку і бачу лізе, ледви соваючи ногами, якийсь дідок. В зеленій мисливській куртці, в капелюшку з перами ззаду, зі стрільбою на рамени.

Жовтень — погода — вечеріє, от він і на засідку вибрався. Правда, до Стрийського парку, де вже й мишей тяжко подибати, але чи це важно?!... Головна річ: ліс шумить, сонце заходить і трава осінними благовонними пахне.

Пішов старий спотикаючись та нахиваючи аж ген — у найдальшу закутину парку. Сів на лавочці, положив стрільбу на колінах і жде... Жде хоч знає, що швидше смерть до нього вийде як заяць...

Жреці Діяни! Коли будете довишам вашим передавати поклін від мене, поклоніться і від старенького ділуня, що в Стрийськім парку в погідні дні чатує на заяця. Йому доля вже либонь ніколи не позволить поклонитися особисто.

Галактіон Чіпка.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Останні вісти.

МАРШ. ПІЛСУДСЬКИЙ ІДЕ ДО РИМУ?

Варшава, 14. жовтня 1927.

Вчорашнє „АВС" подає з Риму, що ... сподіються в найближчому часі ... марш. Пілсудського. Марш. Пілсудського прийме на авдієнції папа. Ще не устаєно, чи марш. Пілсудський буде офіціяльним гостем Мусолінія.

15-МІСЯЧНА ВІЙСЬКОВА СЛУЖБА?

Варшава, 14. жовтня 1927.

Мін-ство військових справ опрацювало новелізацію обовязуючого тепер закону про заг. військову службу. Новеля має містити 60 змін, що торкаються 60 уступів закону. Найважніші зміни мають основуватися в цьому, що побір до війська відбуватиметься в осени, а не як досі в травні і червні. Признаних здібними до чинної служби будеться зараз із комісії пересилати до полків, так як то було за російських часів. Новеля має передбачувати зміну процедури уділювання відрочень, а саме відрочення студіюючої молоді, тим, що самі оні вдержують родину і т. д. будеться признавати відрочення одноразово на весь час, а не як було досі лише на один рік, що вимагає кілька разів розглядати ту саму справу. Кажуть, що час служби у війську буде скорочений до 15 місяців.

СЕКРЕТАР ЛІҐИ НАЦІЙ У ЛЬВОВІ.

Львів, 15. жовтня 1927.

Секретар Ліґи Націй Коригав є від трьох днів у Львові. У товаристві проф. університету Парнаса і секр. мін-ства закорд. справ Любомірського відвідав він школу ім. Шашкевича, дві польські ґімназії, українську ґімназію і жидівську школу. Завтра виїадить дел. Коригав до Бережан, де огляне тамошні старовинні пам'ятки. З Бережан поїде до Станиславова, а відтам верне до Женеви.

АРЕШТУВАННЯ БІЛОРУСЬККОГО РЕДАКТОРА.

Вильно, 14. жовтня 1927.

Арештовано тут і замкнено у вязниці на Лукішках відповідального редактора білоруського тижневика „Селянская Правда". Суд засудив його на 4 міс. вязниці за поміщення статті протидержавного змісту.

ЗЕМЛЕТРУС У ВІДНІ.

Відень, 14. жовтня 1927.

Нині в год. 5.28 над ранком відчуто тут новий землетрус переважно у зах. частях міста. Землетрус був такий сильний як минулої суботи.

200 МІЛ. ДОЛЯРІВ ДЛЯ НІМ. МІСТ.

Берлін, 14. жовтня 1927.

Нім. Земельне Кред. Заведення дістало третю з ряду (на протязі 2 літ) позичку 50 міл. долярів. Тепер нім. міста і громади дістануть 200 міл. дол. позички, з того сам Франкфурт над М. 14 і пів міл. долярів.

НОТА СРСР. У СПРАВІ РАКОВСЬКОГО.

Париж, 14. жовтня 1927.

Нинішні часописи містять зміст ноти большевицького уряду, яку вчора вручено у Москві амбасадорові Гербертові. У ноті уряд СРСР, заявляє, що мусить відкинути арґументи подавані фр. урядом у справі Раковського. Щоправда, фр. уряд має право домагатися відкликання закордонного представника, одначе перебіг цілої справи вказує, що тут ділали інші причини ніж ті, що їх наводить фр. нота. Уряд СРСР, годиться на відкликання Раковського, але, не поділяючи фр. мотивів, складає зі себе зовсім відповідальність за дальші наслідки того поступовання.

„Журналь" обговорюючи ноту СРСР, заявляє, що уступчиве становище СРСР, пояснюється інтервенцією Німеччини, котра, як одинокий великий вірнтель СРСР, напевне була заінтересована у вдержанні фр.-большевицьких взаємин.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Банк Польський платив за доляра у готівці 8·85, за Ню Йорк 8·91. У приватному обороті доляр амер. 8·91·50—8·92, доляр канад. 8·89—8·90, корона чеськ. 0·26—0·26·50, шілінґ австр. 0·25—0·26, лея 0·05·50—0·05·75, франк франц. 0·34·50—0·35, франк швайц. 1·71·50—1·72·00, фунт штерл. 43·50—43·80, німецька марка 2·11·85, данціґський гульд. 1·72·10, червінець 30·30—31·25.

Золото: 20 корон 26·50—26·80, 20 франків 34·50—34·80, 20 марок нім. 42·50—42·80, 10 рублів 46·50—47.

Срібло: корона австр. 0·66—0·66·50, 5 кор. австр. 3·4?—3·50, фльорен австр. 1·70—1·75, рубель 2·70—2·76, копійки за руб. 1·35—1·38.

ЗБІЖЕ.

Пшениця дворська 49·00—50·00, пшениця селянська 47·00—48·00, жито 37·75—38·75, ячмінь броварний 39·50—41·50, ячмінь на мливо 37·25—38·25, ячмінь пастівний 34·50—35·50, овес галицький 32·50—33·50, кукуруза румунська 31·25—31·75, барабольї 5·75—6, фасоля біла 45·00—55, фасоля кольорова 53·50—55·50, горох пів Вікторія 72·00—82·00, польовий горох 45—55, бобик 35·50—37·50, сіно прасоване 7·50—8·50, солома прасована 4·25—4·75, гречка 38·57—39·57, льон 60—63, ріпак озимий 60·50—62·50, ґрисік кукурудзяний 52·00—53·00, мука кукурудзяна 34·75—35·75, отруби житні 21·75—22·25, крупи гречані 76·00—78·00, пшоно 69·50—71·50, крупи ячмінні 58·00—62·00, конюшина червона 327—300, мак синій 115—135.

НОВИНКИ.

— **Залізничі знижки на Загальний Зїзд „Рідної Школи".** Заходом Головної Управи „Рідної Школи" дала Дирекція Залізниць у Львові знижку на залізничі білети для делеґатів на Загальний Зїзд „Рідної Школи" у Львові, що відбудеться дня 2-го листопада 1927. в самe 66 прц. з поворотом як це було в минулому році. Повітові Кружки „Рідної Школи" нехай вишлють негайно інформацію скільки треба таких знижок для делеґатів своїх і всіх підчинених Кружків до Головної Управи „Рідної Школи", яка вишле готові блянкети на руки повітових Кружків, щоби доручити делеґатам з поученням як їх уживати. — Головна Управа „Рідної Школи" у Львові. Ринок ч. 10.

— **Українець американським професором.** Відомий проф. київської політехніки а раніше петроградської Володимир Тимошенко прийняв американське громадянство і дістав запрошання викладати в університеті в Мічіґен. Його твір „Опірність матеріялів" перекладений на різні мови. Проф. Тимошенко працював останніми роками в американських фабриках як спеціяліст-інжинір. Є це перший українець, що стане професором в американськім університеті.

— **На Баторія.** Арештованих українських студентів, про яких згадували ми у вчорашньому числі, перевезено з поліційних арештів до слідчої тюрми при вул. Баторія.

— **Любовні трагедії.** Три дні потрівав у Львові процес проти 24-літнього коваля Мартина Вольфа з Бутин, жовківського повіту, за злочинне вбивство своєї жінки підчас сну. Разом з ним обвинувачені два спільники парубки: Микитило та Музика. Підклад процесу такий: Вольф оженився з багачкою Анною Гупперт, якої не любив. Вона була йому осоружна і він хотів її позбутися. Дорадником у цій справі став його приятель Микитило, в якого сестрі кохався Вольф віддавна. Мали ще притягнути до помочі Музику, щоби заранжувати бандитський напад на сплячу жінку Вольфа і затерти за собою сліди. Остаточно Вольф послухав Микитила і застрілив свою жінку сам у стодолі, маючи намір постріляти й себе про людське око, щоби симулювати напад бандитів. Але його зловили після вистрілу і він для своєї оборони видав своїх спільників, виправдуючись, що зробив усе за підмовою. — Знов у любачівськім повіті, селі Мельники, жінка заранжувала злочинне вбивство свого мужа. 32-літня Анна Тепла не жила віддавна із своїм мужем, діставши судову сепарацію на підставі осуду, що він на мужа не надається. Останні роки жила із парубком із сусіднього села Вінгертом. Одначе муж Теплої не признавав сепарації і врядиголди силоміць доказував її свої шлюбні права. За це Тепла хотіла помститись на ньому і намовила своїх любків, щоби його вбили. Вінгерт пробив Теплого девятикратно ножем і Теплий помер після довшої недуги. За це Вінгерт і Тепла дістали 4 міс. вязниці. — У селі Воля Дальша біля Ланьцута парубок Носек убив свою наречену Домбек.

— **Яма для сходин.** Поліція відкрила на вул. Осолінських 6 потайний дім сходин. „Дім" складався з одної кімнатки та кухонки. Підприємством завідував якийсь Михайло Филиповський, бувш. різник, що мав природний нахил до свинських інтересів. Допомагала йому будім-то масажистка Баранівна, при співучасти ще якогось спільного приятеля. Филиповський був би ще довго жив із легкої професії, якби не виявив своїх звірнячих інстинктів супроти власної служниці, яку приневолив до служби у своїй ямі, оплачуючи її смішно малою сумою. Дівчина набравшись поганої недуги повідомила поліцію. В ямі найшли багатий запас алькоголю, що змінював веселий настрій гостей.

— **Мясо із здохлого коня.** Різник Бронислав Мечковський є тої гадки, що кінське мясо має такий самий смак що і волове. Далі, що нема великої різниці між конем убитим і здохлим. За продаж такого мяса у формі вудженини дістав він місяць арешту, 100 зол. грививи і втратив право на 5 місяців торгувати мясом. А деякі люди дивуються, що купують свіжу вудженину, а потім чомусь неадужають.

— **Доляр і золотий.** На основі державного декрету про стабілізацію золотого курс його рівнятиметься 8 зол. 91.57 сот. за одного доляра.

— **Довгий доказ невинности** переводили в Німеччині на поручникові Круль, обвинуваченому у вбивстві Рози Люксембурґ. Він просидів у вязниці 9 літ, а тепер карне слідство припинене, бо нема доказів його вини.

— **Для шахістів.** Паралельно із шаховими змаганнями Капабльянки та Альохіна за світове мистецтво йде міжнародній турнір у Льондоні. Беруть у ньому участь визначні шахісти Боголюбов, Немцовіч, Відмар, Тартаковер, Маршаль, Єтс, Коль. У другій черзі гри перші місця займають Боголюбов і Тартаковер із півтора пунктами виграної.

— **Смерть кандидата на престол.** Помер португальський кронпретендент князь Дон Міґуель Браґанца, найстарший син прогнаного в 1834 р. португальського короля Міґуеля. Він був вихований у Відні, куди втік його батько, і служив в австрійській армії; підчас війни дослужився до степені фельдмаршала. Дон Міґуель був двічі жонатий з німецькими княжнами і був дядьком бувш. королевої Зити. Помер у 75 р. життя.

— **Жінка бурмистром.** У Ліверпулі вибрали на цей рік бурмистром Міс Марґаріту Бівен, що є від 1921 р. членом міської ради. Є це перший жіночий бурмистр в Анґлії. Панна Бівен має 50 літ, а придбала собі популярність на полі опіки над молодю, заснувавши товариство, що опікується 108.000 дітей. Вона заявила, що як бурмистр виконуватиме одночасно ролю пані бурмистрової себто всі ті обовязки, які мала завсіди жінка бурмистра. Люди, що люблять ощадність скажуть, що бурмистрова є кориснійша для міста ніж бурмистр.

— **Рекорди.** Біля Ріо де Джанейро, в містечку Серрімаль, відкрили факт, який схвилював серця кілька тисяч людей. Загально шанований усіма парох Дон Хозе Уртуїза Рамос, до якого зїздились люде з околиці, виконував свої обовязки незаконно, не маючи ніяких даних на священика. Тим самим неважними є всі шлюби, які він дав підчас своєї душпастирської діяльности. 800 подружих пар жило незаконно! Тепер вони можуть надуматись: чи хотять ще раз піти до шлюбу чи скористати з незаконности уряду свого пароха і не признатись до подружого стану. — Вестмінстерська княжна вийшла замуж уже втретє; цим разом за полковника; вона має 25 літ і недавно розвелась з князем Вестмінстерським. — У французькім селі Візябо, на на півдні, а в департаменті Сони та Уази, зацвітли цього року вишні другий раз; власник саду зібрав другий урожай.

— **Наслідник Ляндрі.** Перед судом присяжних у Нансі стає 28-літній механік Жан Верманд, підозрілий у вбивстві своєї жінки та інших молодих жінок, які мав палити у печі. Два роки тому він оженився з 20-літньою дівчиною Селюбі, але хутко почав з нею погано жити та зраджувати її. Одного дня щезла з Нансі одна знайома Верманда, що була дуже заздрісна за його жінку. Згодом щезла 19-літня дівчина зайнята в тій самій друкарні, що й Верманд і ніхто не міг найти її слідів. Цього-ж року щезла і жінка Верманда, а коли знайомі питали його про неї, він відповів, що вона виїхала до своїх родичів. Коли зявились її родичі, він пояснив, що вона втікла з якимсь любком. Верманд заявив одного дня, що виїжає до Індохіни і просив звільнити його із служби. Верманд утік із жінкою одного інжиніра. Кілька днів пізніше один робітник найшов у печі від центрального огрівання жіночі шпильки, ґузики, золоті зуби та людські кости. Верманда зловили в Парижі, коли він приготовлявся до утечі. Під напором доказів він признався, що задушив свою жінку у сварці, але перечить, що спалив її та інші. Наука Ляндрі як позбуватись жінок видала свої овочі.

— **Світова всячина.** Сестра бувш. кайзера, Вікторія, вдова по князю Ліппе, виходить удруге замуж за росіянина Зубкова. Видко взяла собі приклад із свого брата, бо в 61 р. життя рішилась ще вийти замуж. — Майже все побережа болгарського Чорного Моря залила повінь. — Контрольний комітет Ліґи Націй згодився видати Австрії позичку 725 міл. шил. на електрифікацію залізниць, будову нових телеграфів, то-що. — Двох американських летунів панну Ельдер і пана Гальдеман при перелеті Атлянт. океану врятував голляндський корабель, коли впали в море. — Президент Мексику проголосив амнестію для всіх жовнірів та офіцирів, що брали участь у революції. — На австралійських островах Соломона збунтувались тубільці у силі 150.000 людей: вони ограбили англійський корабель; 4 англ. кружляки поїхали на поміч. — Також у португальській кольонії Мемба великий бунт тубільців. — Новий тип фордівських авт появиться цього місяця. — Наслідком землетрусу в Ялті сильно захитаний музей Чехова. — Англ. м-ство закорд. справ видало 2 томи дипльоматичних документів про причини останньої війни.

— **З кіна.** У кінах „Палас" і „Лев" одна з найкращих фільм „Світ в огні" в 14 діях на основі великої війни. У головних ролях Дольорес дель Ріо, Едмунд Льов, Віктор Мек Лаґлен.

— **Карти вільного вступу** на Святочну Академію з нагоди Кооперативного Свята видає Ревізійний Союз Українських Кооператив в пятницю і в суботу від год. 12—2 попол. і 5—6 попол., в неділю до год. 10 рано в своїй домівці вул. Словацького 14, III.

Злікводоване непорозуміння.

Заява Головної Управи „Рідної Школи".

У вересні н. р. були дві школи у Львові — жіноча учительська семинарія і дівоча ґімназія „Рідної Школи" — полем дуже сумних подій на тлі іменування новим управителем тих шкіл п. Антона Крушельницького. З огляду на невірне представлювання цеї справи з ріжних боків Президія Головної Управи „Рідної Школи" уважає своїм обовязком подати отсе прилюдне вияснення:

Новоіменований управитель цих шкіл п. Антін Крушельницький управляв перед війною ґімназією УПТ-ва в Городенці, а по повороті з еміґрації півтора року ґімназією УПТ-ва в Рогатині бездоганно. Під кінець шк. р. 1925/26 прийшло було до незгоди між директором Крушельницьким і Старшиною Кружка в Рогатині до тої міри, що Головна Управа була приневолена перенести п. Крушельницького на рівнорядну посаду управителя ґімназії в Яворові. Це перенесення на

мало характеру дисціплінарки, але тому, що п. Крушельницький відмовився виконати це рішення, Головна Управа звільнила його зі служби в „Рідній Школі“.

У серпні ц. р. Президія „Рідної Школи“ оголосила конкурс на всі посади управителів середніх шкіл УПТ-ва, тому, що Міністерство Освіти застановило дальшу знижку годин для державних учителів, що були управителями середніх шкіл УПТ-ва. На цей конкурс вніс п. Крушельницький подання на посаду управителя жін. уч. семинарії і дів. гімназії у Львові, і Головна Управа настановила його управителем обох цих шкіл не тільки задля його визначної фахової кваліфікації, але й тому, що не було іншого відповідного кандидата. Наслідком зміни управителя цих шкіл зайшли відомі події зперше за поміщенням попереднього управителя, а опісля проти нового. Тут треба ствердити, що Президія „Рідної Школи“ повідомила всіх доходячих управителів середніх шкіл УПТ-ва письмом з дня 11. серпня ц. р. ч. 4097 про розписання конкурсу, і що п. Адріянович не вніс подання на полишення на посаді управителя тих шкіл, ба навіть не повідомив Головної Управи, що міг би остати доходячим управителем за знижкою годин навчання в державній гімназії, як це опісля говорено.

Коли сумні події в обох названих школах прибрали такі розміри, що загрожували їх дальшому існуванню, Президія Головної Управи задля ратування тих шкіл перенесла п. Крушельницького на посаду управителя муж. уч. семинарійних курсів у Львові, чому він, як і іншим зарядженням Головної Управи підчинився і дав тим доказ громадянської карности. На його місце Президія настановила управителем жін. уч. семинарії п. проф. д-ра Макарушку, а в дів. гімназії п. рад. д-ра Кокорудза і привернула тим у обох школах наново лад і порядок, полишаючи відповідальність за його нарушення некарним чинникам, що це спричинили.

Львів, 13. жовтня 1927.

ПРЕЗИДІЯ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ „РІДНОЇ ШКОЛИ“.

о. А. Каштанюк вр. м. голова. М. Бабин вр. секретар.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

Недуга Гайне-Медіна.

Остре пораження діточе або недуга Гайне-Медіна, знане ще від половини минулого століття, а спорадичні випадки цеї недуги непереводиться ніколи. Всетаки епідемічна поява її щойно тепер зацікавила світ та занепокоїла людей. Вони з жахом глядять на схід, відки має надійти ця нова для них та грізна недуга. Саме Румунія є краєм, де появилися перші випадки цеї недуги, котрої заразок ще не зовсім пізнаний а боротьба з ним є тільки симптоматичними спробами ріжних ліків.

Початок її є звичайно наглий: дитина (переважно в віці 1—4 літ) дістає горячку, тратить свідомість, часто маячить та має корчі (конвульсії). Стан такий тріває день або два, часами може протягнутися аж до півтора тижня, почім дитина відзискує свідомість, приходить до здоровля, однак остають по недузі пораження кінчин, головно ніг, або рук. Тільки пораження мязів черевних або віддихових є здебільша смертельні. Пораження кінчин з часом зменшуються, всетаки майже ніколи не уступають безслідно і остаточно лишається параліж якихсь груп мязів н. пр. у ногах. В дальшім перебігу слідує застій тієї кінчини в розвитку та її деформація. Це типовий перебіг недуги. Окрім цих є ще й інші дуже тяжкі випадки, де дитина гине заражє у горячковій стадії, або лекші, котрі зовсім не дають поражень. Підставою цеї недуги є запалення сірої маси стрижа хребетного, спричинене якимсь малесеньким заразком незнаної природи. Якраз епідемічна поява недуги, далі випадки занедужання кількох дітей в одній хаті, та можливість перенесення її через хорих, а той здорових людей на інших, а навіть звірята промовляє за заразливістю (пошесністю) тієї недуги. Мабуть заразки живуть в проводі віддиховім та переносяться з його виділеннями при кашлю, чиханні та говоренні.

Лікування недуги Гайне-Медіна, як згадано, є тільки симптоматичне, бо специфічного ліку не маємо. Є вправді сироватка з крови людей, що перебули цю хворобу, та примороблення її і успішність лікування нею ще недокладно усталені. Пораження лікується принятим в медицині звичаєм: водою, масажом, електризацією, а то й оперативно.

Як з повищого слідує, це недуга діточа. Всетаки бувають її випадки і у старших, особливо в часі епідемій. Перша така пошесть появилася в Швеції 1840 р. Від тої пори більші епідемії були в пів. Америці, Норвегії, а також в Австрії, головно у Відні. Тепер недуга ця зближається до нас із сходу та півночи. Сприятливий для неї час, осінь та зима та лихоліття нашого народу, зруйнованого повінню та недородом, несуть з собою грозу її поширення.

Д-р Софія-Парфанович.

Зі спорту.

„Чарні“ — „Україна“.

Пригадується, що в неділю 16. ц. м. в год. 10·30 перепол. відбудуться на площі „Сокола-Батька“ змагання в копаного мяча між „Україною“ і першою дружиною львівських „Чарних“. Довідуємося, що в складі „України“ гратимуть: Труш (воротар), Йойко і Грещук (оборонці), Борсук, Рак і Цимбала (поміч), Воробець, Теплецький, Кобзяр, Сич і Біда (напад). Резервові: Холодний і Бутель II. Сильний противник і дешевий вступ стягнуть певно на українське грище тисячні маси української публики. Сподіємося, що наша громада буде заховуватися поважно і гідно без уваги на такий чи інший вислід змагань.

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ.

В. Будзиновський: Опришок та інші оповідання. Львів 1927, ст. 62.

ЖУРНАЛИ:

Національна Думка. Ч. 10. жовтень. Прага. Зміст. Дм. Андрієвський: Завдання на часі. О. Бойдуник: Українські політичні партії перед війною. В. Мартинець: Замітки для майбутньої конференції українських націоналістів. Ю. Вассиян: Пізнання а життя.

Студентський Вістник. Ч. 5—6. травень, червень. Зміст. О. Стефанович: Богдана стрічають. Е. Маланюк: В пазурах раціоналізму „До трагедії Франка“. В. Н.: Національні інженери. Е. Чикаленко: Д-р Модест Левицький. Д-р В. Сімович: До видання першого Збірника Черемшинових новель „Карби“. Ю. Липа: Черниця. Лев Блатин: Два Аякси. З життя українського студенства.

Літопис українського друку, орган державної бібліографії УСРР. ч. 37.

Табор, воєнно-літературний журнал. Ч. 4. Липень 1927 р. Зміст: В. Сальський: Головні підстави творення армії У. Н. Р. в минулому та майбутньому. Б. Монкевич: Піонери українського війська. В. Андрієвський: Значіння Полтавського бою для української державности. І. Мінько: Територіяльна система в червоній армії. Б. Судківський: З історії формування 2-го січового запорож. корпуса.

Український Емігрант, орган Т-ва Опіки над Українськими Емігрантами у Львові.

Звіт з діяльности і рахункових замкнень краєвого дружественного Союзу в Ужгороді.

Сільський Світ. 15-го вересня 1-го жовтня. Зміст: Новинки. Велике нещастя. — Полегчі в податках. — Допомога зерном на засів. — Примусовий перегляд худоби. Ріпак озимий та його управа. Агр. О. Костюченко. Про зберегання корінків і бульв в копцях та льохах. Агр. Р. Яців. Про угноєння взагалі. Агр. А. Гнатівський: Поборювання шкідників зерна в коморах. Агр. В. Григоренко: Добре переховуйте знаряддя. Агр. К. Дашкович. Чищення курника. Гр. Герман. Збір і переховування овочів. М. Бандера. Основне поліпшення ґрунтів. Агр. М. Боровський. З практики для практики. Кутик господині. Правні поради. Відповіди на запитання.

SPRAWOZDANIE z czynności Tymcz. Wydziału Samorządowego we Lwowie za r. 1926.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру під дир. П. Карабіневича:

Теребовля:
Неділя 16. X. Вій
Грималів:
Понеділок 17. X. Вихрест.
Вівторок 18. X. Майська ніч.
Середа 19. X. Дні нашого життя.
Четвер 20. X. Циганка Аза.
Пятниця 21. X. Вій.
Субота 22. X. День і ніч.
Неділя 23. X. Ой не ходи Грицю.

Театр приймe негайно піяністку і баса.

При дівочій всенародній школі ім. Шевченка (вул. Мохнацького 12) відкрито практичний пополудневий курс для дівчат. Наука обіймає: крій і шиття біля і суконь, артистичні жіночі роботи, писання на машині, стенографію, переплетництво, модиярство. Наука відбувається по 3—4 години денно. Вписи переводить і всяких інформацій уділяє управа школи щодня до 16-го жовтня включно. 719 3—3

Річні Загальні Збори Кружка „Рідної Школи“ ім. Ганни Барвінок у Львові відбудуться дня 30. жовтня ц. р. в год. 17-ій (5 попол.) в школі ім. Т. Шевченка при вул. Мохнацького ч. 12 на дневному порядку: 1) Відкриття зборів і вибір президії; 2) Відчитання протоколу з останніх Заг. зборів; 3) Звіт з діяльности Старшини а) секретарський, б) касовий; 4) Звіт контрольної комісії; 5) Дискусія над звітами й уділення абсолюторії уступаючій Старшині; 6) Вибір нової Старшини й контр. комісії 7) Вибір 3 делеґаток на Заг. Зїзд Т-ва „Рідна Школа“; 8) Внесення й евентуалія. — За Старшину Кружка: Ев. Макарушкова голова, Марійка Кравців секретарка. 748 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.